

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Борислава Александрова Танева,

НМА „Проф. Панчо Владигеров“

(професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство),
относно конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Дидактика
на обучението по музика, Методика на обучението по музика, Задължително
пиано), обявен от катедра „Музика и мултимедийни технологии“ към ФНОИ,
СУ „Св. Климент Охридски“ в държавен вестник, брой 32 от 9 април 2024 г.

Единствен кандидат в така обявения в бр. 32 от 9.4.24 г. на Държавен
вестник конкурс е гл. ас. д-р Ралица Емилова Димитрова. Понастоящем тя
заема длъжността „Главен асистент“ в катедра „Музика и мултимедийни
технологии“ към Факултета по науки за образованието и изкуствата в
Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Ралица Димитрова е родена през 1988г. в Свищов. През 2007 година
завършва НУИ „П. Пипков“ (Плевен) в класа по пиано на Мариана Начева.
В същата година постъпва в класа по пиано на проф. д-р Борислава Танева в
НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Съответно през 2011 и 2012 г. придобива
ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в НМА „Проф. П. Владигеров“, след
което пренасочва своя професионален интерес от изпълнителското изкуство
към областта на педагогиката и през 2013 г. завършва ОКС „Магистър“ –
Педагогика на обучението по музика към ТКДФ на НМА.
В периода 2012 – 2019 година Ралица Димитрова работи като учител по
музика в НГПИ „Свети Лука“ и същевременно с това преподава пиано в
читалище „Възраждане-1935“.
През 2017 г. придобива ОНС „Доктор“ в Професионално направление 1.3.
Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по музика) в СУ

„Св. Кл. Охридски“ с разработка на тема „Музикално интегративни функции на системата на методите на обучение“.

Ралица Димитрова има опит и като редактор по музика в издателска къща „Анубис“, където работи от 2017 до 2019 година.

От октомври 2019 г. , след успешно издържан конкурс заема академичната длъжност „главен асистент“ в катедра „Музика и мултимедийни технологии“ СУ „Св. Кл. Охридски“, където води часове в дисциплините „Задължително пиано“, „Методика на обучението по музика“ и „Дидактика на музиката“.

Както споменах, настоящата рецензия разглежда и оценява според правилника за прилагане на ЗРАСРБ изявите на гл. ас. д-р Ралица Димитрова и се отнася за периода 2020 – 2024 г. или след назначаването ѝ като главен асистент.

Оценявам ги като качествени професионални прояви, чиято съвкупност покрива минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ както следва:

Група А:

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“.

Висше училище: Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по музика)

Диплома: № СУ 2018 - 77 / 05.07.2018 г.

Тема: „Музикално интегративни функции на системата на методите на обучение“.

Научен ръководител: проф. д-р Адриан Георгиев

Успешната реализация на всеки научен труд е доказателство за неговата актуалност. В конкретния случай виждаме действителните перспективи заложени в него, включително и като база за бъдещи научни разработки, отнасящи се към комплексната и мащабна тема, засягаща проблематиката в методите на обучение по музика.

По този показател се **събират общо 50 от необходимите 50 точки.**

Група В:

По показател 3 – „Хабилитационен труд – монография“ гл. ас. д-р Ралица Димитрова представя втора част на изданието: Дидактика на музикалното изкуство – I – IV клас. То е реализирано през 2022 г. и има ISBN 978-954-9369-595.

Основен принос на монографията е направеният в нея обстоен преглед на проблеми в методиката на обучението по музика. От съществено значение е, че кандидатката се оповава на държавните образователни изисквания и нормативните документи, регламентиращи обучението по музика в българското средно (общообразователно) училище.

Не случайно цифровото изражение на индикаторите от Група В в наукометричната таблица са толкова високи. Всъщност точно тук може да видим ясно основната част от научния принос на кандидатката чрез опита ѝ за създаване на нов поглед върху формите на работа по отношение формирането на музикалните способности и развитието им. Също подчертано трябва да бъде и научното аргументиране в извеждането на конкретни теми, доказващи интегративните връзки между музиката и останалите учебни предмети – един проблем с изключително значение по отношение на цялостното отношение към обучението по музика в България.

По този начин за раздел В са събрани 100 от необходимите 100 точки.

За показателите от Група Г гл. ас. д-р Ралица Димитрова представя дейност в няколко направления:

По показател 5 - „Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ е представено изданието „Интегративни връзки в обучението по музика. Музикалноинтегративни функции на системата за методи на обучение“.

Ценна част от съдържанието на монографията е проследяването на интегративните връзки, протичащи в процеса на взаимодействие между учебните предмети „Музика“, „Рисуване“ и „Перспектива“ в гимназиите по приложни изкуства. Направено е проучване, насочено към преподаватели от

общообразователната и специализирана подготовка на учениците от специалности „Художествена тъкан“ и „Пространствен дизайн“.

По показател 7 гл. ас. д – р Димитрова прилага в Справката си десет статии и доклади (една е под печат), които са публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни толове. Към всички тях надлежно е приложено описание, съответстващо на изискванията по член 2б на ЗРАСРБ.

В показатели 8 и 9 са представени две студии (едната е под печат), публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни база данни с научна информация, както и една публикация в нереферирано списание с научно рецензиране. Публикациите са свързани с обекта на изследванията и професионалния път на Димитрова, а именно обучението по музика в неговия широк аспект, както и интегративните му възможности и перспективи в условията на безпрецедентен технологичен прогрес, на който сме свидетели.

По показател 10 кандидатката покрива изискването за представяне на публикувана глава от колективна монография (в съавторство с доц. д-р Веселин Караатанасов). В труда се обхващат тематични сфери, имащи пряко отношение към подготовката на висококвалифицирани преподаватели по музика - изключително важен аспект в полето на образованието.

Според таблицата за изчисление на наукометричните приноси изявите, които аз признавам по гореспоменатите показатели носят общо 300 точки. С това кандидатката далеч надхвърля определените от закона минимални изисквания, (по-точно 200 т.) и събира общо за **раздел Г – 300 точки.**

Показателите от Група Д касаят цитирания - съответно в:

- научни издания, реферирани или индексирани в световно известни бази данни с научна информация или в монографии и колективни толове (показател 11)
- в монографии и колективни толове с научно рецензиране (показател 12)

- в нереферирани списания с научно рецензиране (показател 13)

Гл. ас. д-р Ралица Димитрова представя общо девет цитирания в реномирани научни публикации от уважавани в колегията личности като Б. Мангова, Е. Караминкова – Кабакова, М. Апостолова – Димитрова, Росица Славчева Драганова и др. Надлежно и добросъвестно са предоставени и съответните източници, доказващи цитирането.

Събрани са общо 100 от необходимите 50 точки за раздел Д.

В обобщен вид таблицата с наукометричните изисквания изглежда така:

За групи индикатори А - Д набраните точки са

Група А	Минимален брой точки – 50	Събрани 50 точки
Група В	Минимален брой точки – 100	Събрани 100 точки
Група Г	Минимален брой точки – 200	Събрани 300 точки
Група Д	Минимален брой точки – 50	Събрани 100 точки

Виждаме, че според наукометричната таблица гл. ас. д-р Ралица Димитрова покрива, а по някои показатели и надхвърля минималните национални изисквания за заемане на конкретната академична длъжност.

Изборът да пренасочи професионалния си интерес от изпълнителското изкуство към областта на педагогиката, направен в далечната 2013 г. (когато завършва ОКС „Магистър“ – Педагогика на обучението по музика в НМА) се оказва определящ за професионалното развитие на Ралица Димитрова. От подадената в настоящата процедура *справка за дейността* на кандидатката ясно личи, че през изминалите от тогава години тя все по-задълбочено работи и уверено навлиза в огромната сфера на Педагогическите науки.

Като логично следствие от усърдията и систематичната ѝ отдаденост в темата, признанието и успехите не закъсняват – Димитрова е търсен колега, чиято експертна оценка е ценена, включително и като член на жури на различни клавирни конкурси. Друг аспект, очертаващ се като паралелен интерес по отношение на практическия професионален подход е дейността на Димитрова като преподавател по пиано. С качествената си работа в това поприще тя започва да бележи успехи, чието доказателство е наградата на студент в категория „Пиано“ от Трети национален клавирен конкурс „Орион“.

Намирам, че освен логични, успехите на гл. ас. д-р Ралица Димитрова в тези сходни на основната ѝ професия, но все пак различни пространства, идват като резултат от комплексното ѝ развитие. Присъствието на кандидатката в системата на българското музикално образование, свързано с въпросите на методологията не е „имплантирано“. Тъкмо обратно – Ралица Димитрова е формирана и преминала на практика през цялостната система на професионално музикално образование у нас – факт, който ѝ помага изключително много в перспективата на една по-„широка“ и най-вече реална оценка на процесите от сферата. Във всяка една нейна разработка прозира практическото познание, което прави експертизата ѝ още по-ценна.

Открояваща се интересна насока в представената от Ралица Димитрова информация за дейността ѝ, е интересът ѝ към темата, отнасяща се към синтеза между изкуствата. В днешния все по-глобализиращ се свят все по-трудно даваме ясни граници и формулировки на обектите. В този смисъл, а и изхождайки от природата на изкуствата – това е една благодатна почва, където кандидатката е „разработила и апробирала авторски методически модел, съобразен с образователните цели по дисциплините Музика, Рисуване като същевременно с това, въпросният модел е насочен към развиване на личните и професионални качества на обучаемите“. Друг оригинален приносен момент е прилагането на нейн авторски модел за провеждане на факултативни учебни часове по Музика като се акцентира върху проектната дейност, като основа за осъществяване на интердисциплинарни връзки. Намирам за особено ценна идеята на Димитрова за представяне на творчески проекти, подчертаващи интердисциплинарните връзки между предмета Музика и тясно специализираните предмети Рисуване и Перспектива.

В друго свое изследване Димитрова прави паралел между учебните дисциплини Музика и Физическо възпитание и спорт като акцентира върху междупредметното взаимодействие, позволяващо трансфер на знания и умения предвид актуалното учебно съдържание. В проучването Димитрова разглежда движението като отправна точка за развиване на метроритмичното чувство, физическата активност и творческия потенциал на обучаемите, което е в реална помощ за изпълнение на образователните цели и по двата предмета.

Друг акцент, който искам да отбележа в рецензията си е отношението на гл. ас. д-р Р. Димитрова към предизвикателствата на нашето време относно изключително бързите темпове, с които се развиват технологиите.

С авторската си разработка „*The Role and Significance of Modern Technology for the Future of Music Education*“, (под печат) в Годишника на СУ "Св. Климент Охридски" от Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2024 г., Димитрова доказва на практика необходимостта от максимална адекватност в това отношение - знаем, че естественият принципен адресат на образованието, чийто подраздел се явява обучението, е именно младият човек. В този смисъл обучаващите го, в условията на изключително интензивно развиващо се (особено в технологично отношение) наше съвремие, трябва да бъдат максимално подготвени за срещата си с поколението, което така или иначе расте в условия на бурно развитие на технологиите.

Лично за мен изключителен интерес представляват представените от Ралица Димитрова в хабилитационния ѝ труд – монография (по-горе описани в показател в от показатели В от таблица) авторски аранжimenti на песни, които имат отношение към учебното съдържание по музика за изследвания период (1- 4 клас) и са приложими в обучението по музика.

С така обобщените приноси както в експериментално-изследователски план, така и в практико-приложен план мога да обобщя, че гл. ас. д-р Ралица Димитрова е изцяло и добросъвестно отдадена на преподавателската си дейност, а както виждаме и на научната си дейност. В нейно лице катедра „Музика и мултимедийни технологии“ към Факултета по науки за образованието и изкуствата в Софийския университет се сдобива с ценен млад кадър, който проявява константен интерес към огромната тематика,

отнасяща се към проблемите на методологията в обучението по музика и дава ясна заявка за сериозно и задълбочено професионално развитие в сферата на педагогиката.

Ще си позволя да изкажа личните си наблюдения относно развитието на кандидатката. Обективен факт е че тя реализира едно много стойностно израстване през студентските си години в Инструментален факултет, на което съм пряк свидетел. Доказателства са извоюваните от нея отличия на множество конкурси като „Класика и съвременност“ - Стара Загора; „Надежди, таланти, майстори“ Добрич - Албена; Академичен конкурс за камерна музика - София; Международен конкурс за Австрийска музика, Международен конкурс за пианисти - Сърбия, Ниш; The International competition for young performers 21st Century Art- Forum Musical Performance and Pedagogy“- Австрия, Виена. Не мога да отмина и изявиите на Ралица Димитрова в клавирно дуо с друга моя студентка - Мануела Генова. Присъствието им на наши и международни сцени бележи своето начало през 2010 г. с участието им на престижния „TEL – HAI master classes” в Израел и продължава с различна интензивност през годините – последната им съвместна изява като клавирно дуо бе концерт, посветен на 125 годишнината от рождението на Панчо Владигеров на 29.06.2024г. в Националната художествена галерия.

Като заключение бих искала да обобщя, че това е една безспорна кандидатура, която напълно съответства на Закона за развитието на академичния състав в Република България. Със своята дейност кандидатът по конкурса гл. ас. д-р Ралица Димитрова **изпълнява напълно минималните национални изисквания** за придобиване на академичната длъжност „Доцент“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Дидактика на обучението по музика, Методика на обучението по музика, Задължително пиано), обявен от катедра „Музика и мултимедийни технологии“ към ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“ в държавен вестник, брой 32 от 9 април 2024 г. и аз напълно убедено давам своя **положителен глас** за нейната кандидатура по процедурата.

София, 15.8.2024 г.

проф. д-р Борислава Танева

